

LJUBAV ILI NE?

Trajanje: 45 minuta

Dob sudionika: 1. do 4. srednje škole

Ciljevi:

Podizanje svijesti
Razvijanje kritičkog razmišljanja
Razvijanje komunikacijskih vještina

Očekivani ishodi:

- Učenici će razumjeti što su sexting i sextortion te kako se oni razlikuju
- Učenici će postati svjesni potencijalnih rizika i posljedica ovih aktivnosti
- Učenici će biti osnaženi da postavljaju granice i zatraže pomoć u slučaju ako se suoče s neugodnim situacijama online
- Učenici će se upoznati s uslugom TAKE IT DOWN

Potrebni materijali:

Interaktivna prezentacija izrađena putem Mentimetra, Google Formsa. Moguće izvođenje i bez digitalnih alata. Upute u nastavku.

**Dan 2025
Sigurnijeg
Interneta**

Utorak
11. veljače

Zajedno za bolji internet

DIGITALNA ODGOVORNOST:

Uloga modernih alata
u sigurnosti djece

S obzirom na to da djeca i mladi danas sve više koriste digitalne uređaje i provode vrijeme na društvenim mrežama ili aplikacijama za razmjenu poruka, povećava se rizik od izloženosti sekstingu ili eksplicitnom sadržaju. Pojam "seksting" dolazi iz engleskih riječi "sex" i "texting" te označava slanje poruka seksualnog sadržaja. Istraživanja pokazuju da je prosječno 22% djece u dobi od 12 do 16 godina barem jednom primilo poruku seksualne prirode, dok je otprilike 6% njih poslalo takvu poruku. Djevojčice i dječaci podjednako sudjeluju u ovim aktivnostima, a učestalost sekstinga raste s godinama. Snapchat i Instagram najčešće su platforme putem kojih adolescenti primaju takve sadržaje, no niti jedna društvena mreža nije u potpunosti izuzeta od ovakvih pojava. Poruke obično uključuju tekstualne poruke, izazovne fotografije ili snimke poznanika.

Seksting se ponekad može smatrati oblikom intimne vršnjačke interakcije, koju tinejdžeri doživljavaju kao zabavnu i sporazumnu. Međutim, postoje slučajevi gdje djeca i mladi šalju seksualne fotografije osobama koje nikada nisu sreli. Pritom mogu biti izloženi ucjenama, emocionalnoj manipulaciji ili prijetnjama kako bi poslali takve sadržaje. U nekim slučajevima, seksting je povezan s online nasiljem ili regrutacijom. Naravno, postoji rizik i od zloupotrebe fotografija koje su u nekom trenu poslane uz suglasnost.

Ovakve aktivnosti mogu izložiti djecu maltretiranju, uznemiravanju i zlostavljanju. Na primjer, dijeljenje slika može dovesti do uvredljivih komentara, narušavanja reputacije, pogrdnih naziva ili zahtjeva za dodatnim sadržajima. Posljedice ovakvih ponašanja često uključuju emocionalne tegobe i dugotrajni negativni utjecaj na mlade osobe. Jednom podijeljeni sadržaj postaje dio digitalnog otiska, što kod žrtve može izazvati osjećaj srama ili nelagode u svakodnevnom životu.

Kako bi se spriječile negativne posljedice sekstinga, ključno je izgraditi povjerenje i otvoreno razgovarati o prednostima i opasnostima digitalnog svijeta. Seksting se smatra izrazito rizičnim ponašanjem, koje može dovesti do ozbiljnijih problema, poput seksualne iznude, poznate kao "sextortion".

Slijede neke smjernice za razgovor:

- razgovarajte o vršnjačkom pritisku;
- razgovarajte o adolescenciji i odrastanju;
- razgovarajte o posljedicama;
- razgovarajte o poštovanju i sigurnom dijeljenju sadržaja na internetu;
- raspravite s kim mogu razgovarati i od koga mogu potražiti pomoć.

UVODNA AKTIVNOST

POZDRAV I PREDSTAVLJANJE TEME (TRAJANJE 10 MINUTA)

Dobro došli na radionicu pod nazivom "Ljubav ili ne". Danas ćemo razgovarati o važnoj i osjetljivoj temi koja se tiče svakog od nas, posebno u svijetu u kojem živimo - svijetu interneta i društvenih mreža. Tema naše radionice su intimni odnosi u digitalnom svijetu, s naglaskom na pojave poput sextinga i sextortiona.

Što nas očekuje danas?

Kroz ovu radionicu naučit ćemo:

- *što su sexting i sextortion,*
- *zbog čega je važno pažljivo postupati s osobnim podacima na internetu,*
- *kako kritički razmišljati o rizicima i donijeti odluke koje će nas zaštititi.*

Zbog čega je ovo važno?

U digitalnom dobu često se oslanjamo na tehnologiju kako bismo ostali povezani, izražavali svoje osjećaje i komunicirali s drugima. No, ponekad ono što dijelimo online može imati posljedice koje nismo očekivali. Jedna od ključnih karakteristika interneta je njegova sposobnost pohranjivanja podataka. Sve što jednom podijelite, bilo to putem društvenih mreža, aplikacija za razmjenu poruka ili e-maila, ostaje trajno zabilježeno na serverima, čak i ako vi to izbrisete sa svog uređaja. To znači da, čak i kad mislimo da nešto dijelimo "privatno", postoji mogućnost da taj sadržaj završi u pogrešnim rukama.

Ključno pitanje za razmišljanje

Prije nego krenemo dalje, razmislite o ovome.

- *Što za vas znači povjerenje u digitalnom svijetu?*
- *Kako biste definirali granicu između privatnosti i rizika?*
- *Kada dijelite nešto s nekim, koliko ste sigurni da će to ostati između vas?*

Ova pitanja pomoći će nam da bolje razumijemo sebe, svoje odluke i odnose koje gradimo u digitalnom svijetu. Sada, krenimo na interaktivni dio radionice i zajedno istražimo ovu važnu temu.

SREDIŠNJA AKTIVNOST:

INTERAKTIVNA PREZENTACIJA MENTIMETAR (TRAJANJE 25 MINUTA)

Predlažemo korištenje Mentimetra za anonimnu interaktivnu diskusiju opisanu u nastavku. Moguća je provedba aktivnosti i pomoću drugih digitalnih alata – npr. kroz Google Forms obrazac, kao i varijanta da učenici svoje odgovore zabilježe na post it papirić i zalijepe ih na ploču.

Učenicima postavite slijedeća pitanja:

Što za vas znači ljubavna veza?

- *Koju društvenu mrežu najčešće koristiš pri komuniciranju s dečkom/djevojkom?*
- *Jesi li ikad koristio/la aplikaciju za upoznavanje partnera?*
- *Koliko vi vremena dnevno provodite na društvenim mrežama?*

Nakon interaktivne prezentacije, slijedi objašnjavanje razlika između ljubavnih veza prije i sada te pojmova Sextinga i Sextortiona.

Razlike između ljubavnih veza prije i sada

Ljubavne veze prije internetskog doba temeljile su se na osobnom kontaktu i neposrednoj komunikaciji. Povjerenje se gradilo kroz susrete licem u lice, zajedničko vrijeme i izravne razgovore. Pisma, pozivi ili susreti bili su osnovni načini izražavanja osjećaja, a privatnost je bila puno lakše očuvana.

Danas, u online dobu, ljubavne veze često započinju i razvijaju se putem aplikacija za upoznavanje, društvenih mreža i poruka. Povjerenje se testira na nove načine, jer se dijeljenje privatnih sadržaja (poput fotografija i videa) događa u virtualnom prostoru, koji nosi sa sobom rizik trajne pohrane i moguće zloupotrebe tih podataka. Emocionalne veze sada su podložne utjecajima vanjskog svijeta kroz javne profile, komentare i očekivanja da se osjećaji dokazuju dijeljenjem privatnosti online.

Sexting i sextortion – objašnjenje pojmova

Sexting: Slanje, primanje ili dijeljenje intimnih sadržaja (fotografija, videa, poruka) putem interneta ili mobitela. Sexting je prevladavajuća i normalizirana praksa među mladima u mnogim zapadnim, liberalnim demokracijama. Često može izgledati kao bezazleno koketiranje i odvija se među osobama koje su u vezi, pogotovo u adolescentskoj dobi. Osim što ono ima pravne posljedice, pogotovo ako se radi na štetu osoba mlađih od 18 godina, važno je imati na umu da sve što se jednom pošalje netko drugi može proslijediti dalje te da je gotovo nemoguće kontrolirati što će se s takvim materijalom kasnije događati. Iz tog razloga sexting predstavlja izrazito rizično ponašanje.

Sextortion: Sextortion je pojam koji dolazi od spajanja dvije riječi – sex i extortion – što bi u prijevodu značilo iznuda ili ucjena na temelju seksualnog sadržaja. Uključuje proces kojim se djeca ili mladi ljudi prisiljavaju na nastavak proizvodnje seksualnog materijala ili se od njih traži uplata financijskih sredstava pod prijetnjom izlaganja spomenutog materijala drugima (primjerice, objava fotografija na društvenim mrežama). Sextortion je kazneno djelo, a djeca i mladi su kazneno i prekršajno odgovorni nakon navršenih 14 godina.

Sexting i sextortion mogu imati ozbiljne posljedice na mentalno zdravlje djece i mladih.

Upoznajte učenike s uslugom [TAKE IT DOWN](#). Pročitati o usluzi možete i [ovdje](#).

TAKE IT DOWN je usluga koja vam omogućuje da poduzmete korake za uklanjanje golih, djelomično golih ili seksualno eksplicitnih fotografija i videozapisa snimljenih prije vaše 18. godine.

Učenike se ponovno poziva da se preko Mentimetra/druge interaktivne platforme uključe na Kviz gdje će određene situacije procjenjivati rizičnima, sigurnima ili vrlo opasnima. Moguća je provedba na način da učenici svoje odgovore na slijedeća pitanja pišu na post-it papiriće.

Primjeri su slijedeći:

- *Jako si slatka na slikama, a još ljepša uživo!*
- *Ako me voliš, poslat ćeš mi nešto seksi.*
- *Nisi valjda jedna od onih koja se srami poslati ono.. ;)*
- *Ako mi ovo ne pošalješ, poslat ću tvoju fotku svima.*

ZAVRŠNA AKTIVNOST

(TRAJANJE 10 MINUTA)

Slijedi diskusija s učenicima.

Učenici se pozivaju da postave pitanja koja su ostala neodgovorena te ih se pozove da se uvijek mogu obratiti stručnoj službi škole za pomoć i podršku kao i Centru za sigurniji internet putem besplatne i anonimne linije 0800 606 606 svaki dan od 8:00 - 16:00 sati. Prije samog kraja, učenike zamolimo da ispune evaluacijski upitnik.

EVALUACIJA

U sklopu ovih materijala možete pronaći evaluacijski listić za kojeg vas potičemo da ga isprintate, ispunite podatke koji se nalaze na početku (ime institucije ili organizacije iz koje dolazite i datum provedbe aktivnosti) te ih umnožite na način da svaki sudionik dobije svoj evaluacijski listić.

Ispunjavanje listića je anonimno.

Nakon provedenih radionica Centra za sigurniji internet u sklopu Dana sigurnijeg interneta, molimo vas da ispunite online evaluacijski obrazac. U njega upisujete informacije o broju stručnjaka/djece i mladih s kojima ste proveli aktivnost i njihove povratne informacije (koje su upisali na evaluacijske listiće). Po ispunjavanju online evaluacijskog obrasca otvara vam se pristup linku na kojemu možete preuzeti potvrdu o sudjelovanju u ovoj aktivnosti.

Online evaluacijski obrazac se nalazi na linku: bit.ly/4alwspn

NAPOMINJEMO

Obrazac služi za predaju evaluacija sudionika na radionici iz jedne kategorije (npr. za stručnjake). Ako ste proveli radionice iz više kategorija - npr. i za stručnjake i za učenike 1.-4. razreda Srednje škole potrebno je ISPUNITI 2 EVALUACIJE (po jednu za svaku kategoriju). U slučaju da ste u više odjeljenja/skupina djece proveli istu radionicu - kroz jedan online obrazac predajete sve odgovore (npr. proveli ste radionice u tri 1. razreda SS i dva 2. razreda SS).

Evaluacije održanih aktivnosti se zaprimaju do 11. veljače 2025. godine do 23:59.

EVALUACIJA RADIONICE ODRŽANE POVODOM DANA SIGURNIJEG INTERNETA IZ EDUKATIVNOG MATERIJALA CENTRA ZA SIGURNIJI INTERNET

SREDNJA ŠKOLA - 1.-4. RAZRED

Naziv škole, organizacije ili institucije u kojoj je održana radionica:

Datum provedbe radionice:

Koju bi ocjenu dao za održanu radionicu? Zaokruži svoj odgovor!

1   2   3   4   5

Što ti se najviše sviđelo na radionici?

Što ti se nije sviđelo na radionici?

Što ćeš raditi u budućnosti kao rezultat sudjelovanja na ovoj radionici?

Imaš dodatan komentar ili prijedlog? Upiši ih ovdje!

REZULTATI DESHAME ISTRAŽIVANJA U HRVATSKOJ

Prema nacionalnom istraživanju Centra za sigurniji internet Osijek u suradnji s Pravnim fakultetom - studij socijalnog rada pod nazivom deShAME1 čiji su rezultati predstavljeni na Danu sigurnijeg interneta 2022. godine, 41,2% mladih, odnosno učenici i učenice srednjih škola 1. i 3. razreda doživjelo je online seksualno uznemiravanje. Istraživanje je provedeno u 21 srednjoj školi u 20 županija i Gradu Zagrebu. Prema rezultatima istraživanja, 17% učenika dnevno koristi internet od 4 do 5 sati, dok njih 18% dnevno internet koristi 5-6 sati. Najčešće korištena društvena mreža je Youtube, zatim slijede Instagram, WhatsApp, Snapchat i TikTok. Gotovo 40% mladih je izjavilo kako je primilo sadržaje seksualne tematike od poznatih i nepoznatih osoba. 10% učenika je izjavilo kako šalje vlastite seksualne sadržaje drugima, a 4% šalju seksualne sadržaje osobama koje ne poznaju. Od 10% reprezentativnog uzorka, čak 22% je to učinilo zbog ucjene ili prijetnje, a 56% na nagovor druge osobe. Samo 5% mladih je nepoznatim osobama vlastiti seksualni sadržaj poslala svojevolljno. 93,1% mladih je izloženo seksualnom uznemiravanju putem interneta. Najčešće doživljavaju da je netko slao laži i tračeve o njihovom seksualnom ponašanju; netko im je neprestano slao gole, polugole ili neprimjerene fotografije ili poruke seksualnog sadržaja, iako to nisu željeli; dobio/la sam seksualne komentare na fotografiju sebe koju sam objavio/la.

Zabrinjavajući podatak je da se u takvim situacijama mladi vrlo rijetko za pomoć obrate odraslim osobama, roditeljima ili učiteljima, samo 10%. Uglavnom zatraže pomoć vršnjaka, 36% ili problem pokušavaju riješiti sami 22%.

Zaključci istraživanja

Sekstanje, seksualno uznemiravanje i nasilje postalo je sastavni dio života velikog broja mladih u Hrvatskoj. Seksualnim iznudama i prinudama (sextortion) kažnjivom i izrazito rizičnom ponašanju na koje posebice upozoravaju relevantne međunarodne organizacije poput Interpola i Europol je izložen manji, ali ipak zabrinjavajući postotak djece i mladih - potrebno im je usmjeriti specifične i ciljane intervencije. Seksualna ponašanja (pa i ona na internetu) su u školi (i u obitelji) još uvijek taboo tema - djeca i mladi se ne obraćaju odraslima ako su u problemu.

Izloženost seksualnom nasilju ostavlja istovremeno dugotrajne ali i snažne kratkotrajne posljedice na žrtve. Dugotrajne posljedice mogu biti pojačane zbog reviktimizacije ako se sadržaj ponovno dijeli nakon proteka vremena. Visoka izloženost nasilju na bilo koji način prividno normalizira takvo ponašanje čime se povećava vršnjački pritisak i otežava intervencija.

Istraživanje je provedeno u sklopu projekta Safer Internet Center: Making Internet a good and safe place (2020-HR-IA-0051) sufinanciranog od strane Europske unije.

DODATAK ZA VODITELJE RADIONICE

ZBOG ČEGA MLADI SEXTAJU?

Različiti su razlozi zbog čega djeca i mladi šalju ovakve materijale: misle da „svi to rade“, koketiraju s drugima i testiraju njihov spolni identitet, istražuju njihove seksualne osjećaje, privlače pozornost te se na taj način žele povezati s novim ljudima na društvenim mrežama. Također, motivacija može biti i poboljšanje romantične veze te zadovoljavanje potrebe za pripadanjem.

Prema istraživanju Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba provedenom 2019. godine kao najčešći razlog sekstinga adolescenti navode flertanje s drugom osobom, potom da osjete seksualnu uzbuđenost, povećanje intimnosti s drugom osobom, „spetljavanje“ s drugom osobom, da se osjete poželjno, da provjere izgledaju li privlačno, u zamjenu za neku uslugu, da povrijede nekoga te u zamjenu za novac ili darove.

Većina adolescenata navodi da se dok sextaju osjećaju ugodno – seksualno uzbuđeno, sretno, znatiželjno, privlačno, zadovoljno, a od neugodnih emocija navode da se osjećaju nesigurno, sramežljivo, zabrinuto, zbunjeno, nelagodno, umorno, osjećaju grižnju savjesti i ljutnju.

Mladići se tijekom sextinga češće osjećaju euforično, hrabro, opušteno, privlačno, razigrano, uzbuđeno, mirno, sretno, zadovoljno, ali i frustrirano, iscrpljeno, ljubomorno, ljuto, tužno, umorno i usamljeno. Djevojke češće osjećaju gađenje.

Mladići više od djevojaka šalju seksualno eksplicitne sadržaje, drugih, sebe, partnera i poznanika s pristankom te osobe ili bez.

LITERATURA

Center for Technology and Society (2020.). Disruption and Harms in Online Gaming Framework. Seksualno zlostavljanje – Priručnik za stručnjake, Centar za nestalu i zlostavljenu djecu
http://arhiva.cnzd.org/uploads/document/attachment/95/Prirucnik2_Seksualno_zlostavljanje.pdf

Zakon o sudovima za mladež
<https://www.zakon.hr/z/180/Zakon-o-sudovima-za-mlade%C5%BE>
<https://takeitdown.ncmec.org/>

Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba
<https://www.poliklinika-djeca.hr/istrazivanja/rezultati-nacionalnog-istrazivackog-projekta-drustvena-online-iskustva-i-mentalno-zdravlje-mladih/>

Rezultati istraživanja deSHAME1